

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำนายของปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดในระดับที่ต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดกับเชิงปฏิบัติการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจากทั่วประเทศทั้งหมดรวม 30,010 โรงเรียน โดยแบ่งตามภาค คือ ภาคเหนือ จำนวน 6,565 โรงเรียน ภาคกลาง จำนวน 4,473 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11,499 โรงเรียน ภาคใต้ จำนวน 4,249 โรงเรียน ภาคตะวันออก จำนวน 1,722 โรงเรียน และ ภาคตะวันตก จำนวน 1,502 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สถานศึกษาที่ได้รับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในрокแรกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 478 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอนตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา โดยเลือกทุกเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัดที่ทำการสุ่มได้ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 478 คน และครูที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพในสถานศึกษา จำนวน 478 คน โดยเครื่องมือที่ใช้มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและแบบสอบถามสำหรับผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์กับกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษามี 7 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการประเมิน ได้แก่ กระบวนการประเมินที่ตรงประเด็น และวิธีการประเมินที่มีคุณภาพ 2) ด้านผลการประเมิน ได้แก่ ความถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และระดับผลการประเมิน 3) ด้านผู้ประเมิน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงใจต่อการประเมิน และความรู้ความสามารถในการประเมิน 4) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี 5) ด้านบุคลากร ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินของบุคลากร และการมีส่วนร่วมในการประเมิน 6) ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

ได้แก่ การกระจายอำนาจและวัฒนธรรมองค์กร 7) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ภูมิหลังทางวิชาการ เจตคติต่อการประเมิน ความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมิน และการมีส่วนร่วมในการประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1.1) ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างและอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม 1.2) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสถานภาพทั่วไป 1.3) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะที่ใช้ในการวิจัย 1.4) ผลการวิเคราะห์สภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 1.5) ผลการวิเคราะห์ลักษณะการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ได้แก่ 2.1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน และการสร้างสเกลคะแนนองค์ประกอบ (factor score) จากการคำนวณสมการผลบวกเชิงเส้นที่สร้างจากตัวบ่งชี้ของปัจจัยแต่ละด้านให้เป็นชุดใหม่ก่อนนำไปวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ 2.2) ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ (Multiple Discriminant Analysis: MDA) เพื่อทดสอบปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน และ 2.3) ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองในด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร และระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 88.70) มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 50.00) จบจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ร้อยละ 72.35) ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันอยู่ในช่วง 0 – 5 ปี (ร้อยละ 60.05) โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วมากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 31.70) และผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 40.70) มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 58.85) ดำรงตำแหน่งผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (ร้อยละ 73.67) ส่วน

ใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 78.54) และจบจากสาขาวิชาประถมศึกษา (ร้อยละ 27.65) โดยเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพอยู่ในช่วง 0 – 5 ปี (ร้อยละ 59.96) และปฏิบัติงานในสถานศึกษาจนถึงปัจจุบันมากกว่า 20 ปี (เป็นร้อยละ 29.42)

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 74.20) โดยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก (ร้อยละ 89.18) มีประสบการณ์ด้านการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา (ร้อยละ 82.22) และมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา (ร้อยละ 56.70) และส่วนใหญ่สถานศึกษามีผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้มาตรฐาน (ร้อยละ 48.20)

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรต่อเนื่องที่ใช้ในการวิจัย ในภาพรวม พบว่า ตัวบ่งชี้ของแต่ละปัจจัยมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ระหว่าง 2.84 - 4.39 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า ตัวบ่งชี้ของปัจจัยทุกด้านมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 11.46 – 39.40 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ พบว่า ตัวบ่งชี้ของปัจจัยเกือบทุกด้านมีค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่า ตัวบ่งชี้ของปัจจัยส่วนใหญ่มีค่าอยู่ในระดับสูงกว่าค่ามัธยฐานเลขคณิต ลักษณะการกระจายของข้อมูลเบ้ซ้าย และเมื่อพิจารณาค่าความโค้ง พบว่า ตัวบ่งชี้ของปัจจัยเกือบทุกด้านมีค่าความโค้งเป็นบวก แสดงว่า ลักษณะการกระจายของข้อมูลโค้งกว่าโค้งปกติ (ข้อมูลมีการกระจายน้อย) ยกเว้น ด้านผู้ประเมิน (ASS) ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) และด้านบุคลากร (HUM) ที่ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่มีค่าความโค้งเป็นลบ แสดงว่า ลักษณะการกระจายของข้อมูลแบนกว่าโค้งปกติ (ข้อมูลมีการกระจายมาก)

จากผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก ประสบการณ์ด้านการประเมิน และการมีส่วนร่วมด้านการประเมิน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก เรื่อง การเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (ร้อยละ 37.64) โดยมีประสบการณ์ในการประเมินคุณภาพภายนอก เกี่ยวกับการตรวจประเมินด้านการประเมินครู อาจารย์/บุคลากร (ร้อยละ 73.20) และมีประสบการณ์ในการเขียนรายงานด้านการประเมินโรงเรียน (ร้อยละ 62.40) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการประเมิน โดยเป็นผู้ประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน (ร้อยละ 35.90)

2) ผลการวิเคราะห์สภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อจำแนกตามระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงความคิดเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดั้มาก ระดับปานกลาง และระดับน้อยระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดั้มาก พบว่า สภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการประเมิน

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ และ 4.26 ตามลำดับ) โดยระดับผลการประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้มาตรฐาน ($N=84$) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงจังต่อการประเมิน และความรู้ ความสามารถในการประเมินของผู้ประเมินภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$ 4.48 4.48 และ 4.40 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมืองและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$ และ 3.00 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$ และ 3.67 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$ และ 3.76 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ และ 4.33 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ($N=99$ คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก ($N=129$ คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา ($N=111$ คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน ($N=86$ คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง ($N=123$ คน) มีความเป็นผู้นำและมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$ และ 4.49 ตามลำดับ) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.75$)

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดับปานกลาง พบว่า สภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการประเมิน ด้านผลการประเมิน ด้านผู้ประเมิน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$ และ 4.25 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$ และ 4.05 ตามลำดับ) โดยระดับผลการ

ประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้มาตรฐาน (N= 59) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงจังต่อการประเมิน และความรู้ ความสามารถในการประเมินของผู้ประเมินภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$ 4.30 4.31 และ 4.15 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$ 2.89 และ 3.35 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน และมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ และ 3.65 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$ และ 3.98 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (N=57 คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก (N=83 คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา (N= 83 คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน (N=61 คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง (N=77 คน) มีความเป็นผู้นำและมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$ และ 4.35 ตามลำดับ) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.80$)

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดับน้อย พบว่า สภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการประเมิน ด้านผลการประเมิน ด้านผู้ประเมิน และด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$ และ 4.07 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ และ 3.96 ตามลำดับ) โดยระดับผลการประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ได้มาตรฐาน (N= 97) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงจังต่อการประเมิน และความรู้ ความสามารถในการประเมินของผู้ประเมินภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$ 4.13 4.13 และ 4.12 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$ 3.11 และ 3.40 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) ปัจจัย

ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ และ 3.93 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ($N=57$ คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก ($N=136$ คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา ($N=162$ คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน ($N=110$ คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง ($N=138$ คน) มีความเป็นผู้นำและมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$ และ 4.32 ตามลำดับ) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.95$)

3) ผลการวิเคราะห์สภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เมื่อจำแนกตามระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงปฏิบัติการเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดับมาก พบว่า สภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านผู้ประเมิน

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$ และ 4.45 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$ และ 4.30 ตามลำดับ) โดยระดับผลการประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้มาตรฐาน ($N= 80$) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร และความตั้งใจ และจริงจังต่อการประเมินของผู้ประเมินภายนอกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$ 4.51 และ 4.54 ตามลำดับ) และของผู้ประเมินภายนอกมีความรู้ความสามารถในการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมืองและสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$ และ 2.99 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$ และ 3.69 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$ และ 3.73 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$ และ

4.30 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (N=94 คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก (N=119 คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา (N=102 คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน (N=75 คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง (N=80 คน) มีความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.71$)

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดัปลานกลาง พบว่าสภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการประเมิน ด้านผลการประเมิน ด้านผู้ประเมิน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$ และ 4.23 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$ และ 4.02 ตามลำดับ) โดยระดับผลการประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ไม่ได้มาตรฐาน (N= 63) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือ ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงใจต่อการประเมิน และความรู้ ความสามารถในการประเมินของผู้ประเมินภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$ 4.31 4.23 และ 4.20 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$ 2.99 และ 3.31 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน และมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$ และ 3.67 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$ และ 4.09 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท (N=63 คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก (N=97 คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา (N= 92 คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน (N=68 คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง (N=71 คน) มีความเป็นผู้นำและมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$ และ 4.43 ตามลำดับ) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.84$)

กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในระดับน้อย พบว่า สภาพปัจจัยของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ระดับมาก ได้แก่ ด้านกระบวนการประเมิน ด้านผลการประเมิน ด้านผู้ประเมิน และด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน ในภาพรวมมีสภาพของกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$ และ 4.08 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผลการประเมิน ในภาพรวมสถานศึกษามีผลการประเมินที่มีความถูกต้องและตรงกับความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$ และ 3.96 ตามลำดับ) โดยระดับผลการประเมินของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่ได้มาตรฐาน ($N = 93$) ปัจจัยด้านผู้ประเมิน สภาพความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน ทักษะการสื่อสาร ความตั้งใจ และจริงจังต่อการประเมิน และความรู้ความสามารถในการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$ 4.13 4.15 และ 4.13 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีสภาพด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$ 3.06 และ 3.41 ตามลำดับ) และมีสภาพด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) ปัจจัยด้านบุคลากร บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) และมีส่วนร่วมในการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกระจายอำนาจและมีสภาพทางวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ และ 3.91 ตามลำดับ) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ($N = 97$ คน) เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก ($N = 132$ คน) เคยมีประสบการณ์ด้านการประเมินในสถานศึกษา ($N = 138$ คน) และเคยมีส่วนร่วมในการประเมิน ($N = 114$ คน) โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง ($N = 88$ คน) มีความเป็นผู้นำและมีความต้องการใช้สารสนเทศในการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$ และ 4.28 ตามลำดับ) และมีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X} = 2.95$)

4) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ทั้ง 7 ด้าน และการสร้างสเกลคะแนนองค์ประกอบ (factor score) จากการคำนวณสมการผลบวกเชิงเส้นที่สร้างจากตัวบ่งชี้ของปัจจัยแต่ละด้านให้เป็นชุดใหม่ก่อนนำไปวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1) ด้านกระบวนการประเมิน (PRO)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านกระบวนการ เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 2 ตัว พบว่า โมเดลด้านกระบวนการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.66 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.42 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.021 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านกระบวนการประเมิน โดยกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็น (PRO A) และวิธีการประเมินที่มีคุณภาพ (PRO B) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน ซึ่งมีค่า เท่ากับ 0.96 และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านกระบวนการประเมินคิดเป็น ร้อยละ 90 และ 95 ตามลำดับ

4.2) ด้านผลการประเมิน (RES)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านผลการประเมิน เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 3 ตัว พบว่า โมเดลด้านผลการประเมินมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.13 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.72 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0031 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ตัวบ่งชี้ความถูกต้อง (RES A) และตรงกับความต้องการ (RES B) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านผลการประเมิน โดยมีน้ำหนักความสำคัญ เท่ากับ 0.97 และ 0.80 ตามลำดับ และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านผลการประเมิน เท่ากับ ร้อยละ 95 และ 65 ตามลำดับ

4.3) ด้านผู้ประเมิน (ASS)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านผู้ประเมิน เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 4 ตัว พบว่า โมเดลด้านผู้ประเมินมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.016 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.90 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.00046 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านผู้ประเมิน โดยความตั้งใจและจริงจังต่อการประเมิน (ASS C) มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะการสื่อสาร (ASS B) และความน่าเชื่อถือ (ASS A) มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบระหว่าง 0.81 – 0.92 และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านผู้ประเมินระหว่าง ร้อยละ 66 - 85

4.4) ด้านสภาพแวดล้อม (ENV)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 4 ตัว พบว่า โมเดลด้านสภาพแวดล้อมมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 1.52 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.22 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.010 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านสภาพแวดล้อม โดยด้านสังคม (ENV B) มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยี (ENV D) และด้านการเมือง (ENV A) มีน้ำหนักความสำคัญน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.20 – 0.86 และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านสภาพแวดล้อมระหว่าง ร้อยละ 4 – 74

4.5) ด้านบุคลากร (HUM)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านบุคลากร เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 2 ตัว พบว่า โมเดลด้านบุคลากรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.32 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.57 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.010 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านบุคลากร โดยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินของบุคลากร (HUM A) และการมีส่วนร่วมในการประเมิน (HUM B) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.48 และ 0.54 ตามลำดับ และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านบุคลากร เท่ากับ ร้อยละ 24 และ 29 ตามลำดับ

4.6) ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 2 ตัว พบว่า โมเดลด้านการบริหารงานของสถานศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.039 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.84 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0018 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า

ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านการบริหารงานของสถานศึกษา โดยการกระจายอำนาจ (MAN A) และวัฒนธรรมองค์กร (MAN B) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.97 และ 0.86 ตามลำดับ และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านการบริหารงานของสถานศึกษา เท่ากับ ร้อยละ 5 และ 27 ตามลำดับ

4.7) ด้านผู้บริหาร (LEADER)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านผู้บริหาร เพื่อสร้างคะแนนสเกลองค์ประกอบ จากตัวบ่งชี้ 4 ตัว พบว่า โมเดลด้านผู้บริหารมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.30 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.59 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.0073 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดล พบว่า ภูมิหลังทางวิชาการ (LEADER A) ความต้องการใช้สารสนเทศ (LEADER C) และการมีส่วนร่วมในการประเมิน (LEADER D) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) แสดงว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของด้านผู้บริหาร โดยมีน้ำหนักความสำคัญ เท่ากับ 0.64 0.29 และ 0.37 ตามลำดับ และมีความผันแปรร่วม (R^2) กับด้านผู้บริหาร เท่ากับ ร้อยละ 41.8 และ 14 ตามลำดับ

5) ผลการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ (Multiple Discriminant Analysis: MDA)

เพื่อทดสอบปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ ในระดับที่ต่างกัน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญสำหรับการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 1 และ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลลัพธ์ของสเกลคะแนนองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่คำนวณจากสมการผลบวกเชิงเส้นของตัวบ่งชี้ในปัจจัยแต่ละด้านแล้วนำมาใช้เป็นตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุ ผลการวิเคราะห์ พบว่า

5.1) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดในระดับที่ต่างกัน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุทั้ง 2 ฟังก์ชัน พบว่า ฟังก์ชันที่สามารถจำแนกกลุ่มพหุ ได้ดี คือ ฟังก์ชันที่ 1 เมื่อทดสอบนัยสำคัญ ปรากฏว่าสามารถจำแนกกลุ่มได้ ($\chi^2 = 81.668$ $df = 14$ $p = 0.000$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุมีค่าไอเกน เท่ากับ 0.171 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า ฟังก์ชันนี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม และตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุด้วยค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกัล เท่ากับ 0.382 และฟังก์ชันนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 87 โดยมีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนจำแนก (group centroid) ของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงความคิดในระดับน้อย ระดับปานกลาง และ ระดับมาก เท่ากับ -0.443 0.037 และ 0.500 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของฟังก์ชันการแบ่งกลุ่มที่บ่งชี้ได้ว่าตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุตัวใดที่มีความสำคัญต่อฟังก์ชัน พบว่า ตัวแปรสำคัญในการจำแนกระหว่างกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงความคิดในระดับที่ต่างกัน มี 3 ตัวแปร คือ ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร เท่ากับ 0.384 -0.571 และ 0.545 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเครื่องหมาย (+,-) ของค่าเฉลี่ยคะแนนจำแนก (group centroid) พบว่า ลักษณะแนวโน้มของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงความคิดในระดับมากและระดับปานกลาง คือ ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) มีผลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในระดับสูงกว่า กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงความคิดในระดับน้อย และแนวโน้มของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงความคิดในระดับมากและระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) มีผลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในระดับต่ำกว่า กลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงความคิดในระดับน้อย

5.2) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการนำผลการประเมินภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุทั้ง 2 ฟังก์ชัน พบว่า ฟังก์ชันที่สามารถจำแนกกลุ่มพหุได้ดี คือ ฟังก์ชันที่ 1 เมื่อทดสอบนัยสำคัญ ปรากฏว่าสามารถจำแนกกลุ่มได้ ($\chi^2 = 69.780$ $df = 14$ $p = 0.000$) โดยที่ฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุมีค่าไอเกน เท่ากับ 0.155 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า ฟังก์ชันนี้ทำให้ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มน้อยกว่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม และตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับฟังก์ชันจำแนกกลุ่มพหุด้วยค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกัล เท่ากับ 0.366 และฟังก์ชันนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 92 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจำแนก (group centroid) ของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงความคิดในระดับน้อย ระดับปานกลาง และ ระดับมาก เท่ากับ -0.424 0.049 และ 0.500 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของฟังก์ชันการแบ่งกลุ่มที่บ่งชี้ได้ว่าตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุตัวใดที่มีความสำคัญต่อฟังก์ชัน พบว่า ตัวแปรสำคัญในการจำแนกระหว่างกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน มี 4 ตัวแปร คือ ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) ด้านบุคลากร (HUM) และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร เท่ากับ 0.343 -0.435 0.333 และ 0.316 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเครื่องหมาย (+,-) ของค่าเฉลี่ยคะแนนจำแนก (group centroid) พบว่า ลักษณะแนวโน้มของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับมากและระดับปานกลาง คือ ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) มีผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในระดับสูงกว่ากลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับน้อย และแนวโน้มของกลุ่มสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับมากและระดับปานกลาง คือ ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) มีผลต่อการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในระดับต่ำกว่ากลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงปฏิบัติการในระดับน้อย

6) ความสอดคล้องของตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุของการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการของสถานศึกษาในระดับที่ต่างกัน พบว่า ในเชิงความคิด ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) และ ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร เท่ากับ -0.571 0.545 และ 0.384 ตามลำดับ ในเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) ด้านกระบวนการประเมิน (PRO) ด้านบุคลากร (HUM) และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา (MAN) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร เท่ากับ -0.435 0.343 0.333 และ 0.316 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดกับเชิงปฏิบัติการที่มีความสอดคล้องกันและอยู่ในอันดับเดียวกัน คือ ด้านสภาพแวดล้อม (ENV) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีความสามารถในการทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีน้ำหนักเด่นมากที่สุด โดยตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงปฏิบัติการที่มีความแตกต่างไปจากเชิงความคิด คือ ด้านบุคลากร

7) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองในด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร และระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

จากผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละของการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองในด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร และระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษามีการเตรียมการด้านผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมา คือ ด้านครู คิดเป็นร้อยละ 25.47 และมีการเตรียมการด้านผู้บริหารน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.98

เมื่อพิจารณาด้านผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตรียมการเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องจากผลการประเมินในรอบแรก คิดเป็นร้อยละ 20.36 รองลงมา คือ การพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล คิดเป็นร้อยละ 17.37

เมื่อพิจารณาด้านครู พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตรียมการเกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 25.93 รองลงมา คือ การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากผลการประเมินในรอบแรก คิดเป็นร้อยละ 20.37

เมื่อพิจารณาด้านผู้บริหาร พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตรียมการเกี่ยวกับด้านการพัฒนาตนเอง คิดเป็นร้อยละ 34.72 รองลงมา คือ การเตรียมเอกสารเพื่อรองรับการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 22.22

เมื่อพิจารณาระบบการประกันคุณภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตรียมการเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ คิดเป็นร้อยละ 32.47 รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 14.29

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ ในระดับที่ต่างกันและความสอดคล้องของตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ และประเด็นที่ 3 เกี่ยวกับการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการศึกษาสภาพการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ โดยรวม เมื่อจำแนกตามตัวแปรต่อเนื่อง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับก่อนข้างต่ำถึงระดับมาก (รายละเอียดดังตารางที่ 4.10) และ เมื่อจำแนกตามตัวแปรคุณลักษณะ พบว่า ส่วนใหญ่ระดับผลการประเมินของสถานศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่ได้มาตรฐาน และ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก เคยมีประสบการณ์ในด้านการประเมินในสถานศึกษา เคยมีส่วนร่วมในการประเมิน และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสูง (รายละเอียดดังตารางที่ 4.11) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีสภาพอยู่ในระดับก่อนข้างต่ำ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารเกี่ยวกับเจตคติต่อการประเมิน

ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก การประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในรอบแรกเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับสถานศึกษา ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประเมินได้ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงบุคลากรในสถานศึกษายังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกไม่ชัดเจนและไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ นอกจากนี้แล้ว อาจผู้บริหารสถานศึกษาบางคนที่มีความเข้าใจว่าสถานศึกษาของตนเองกำลังถูกประเมินและเปรียบเทียบกับสถานศึกษาอื่น และมองภาพลักษณ์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก เป็นภาระ มีความสิ้นเปลือง นอกจากนี้แล้วผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่า การประเมินคุณภาพภายนอกมีความคลุมเครือและผลการประเมินไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้น หากต้องการให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเพิ่มขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและเห็นความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ ควรดูแลช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้แล้ว สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาทั้งในด้านกระบวนการประเมินและผู้ประเมินภายนอกให้คุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่สถานศึกษาต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ให้เพิ่มขึ้นต่อไป

2) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยทำการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ คือ 1) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในเชิงแนวคิดในระดับที่ต่างกัน 2) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในเชิงปฏิบัติการในระดับที่ต่างกัน และ 3) ความสอดคล้องของตัวแปรจำแนกกลุ่มระหว่างระดับการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดกับเชิงปฏิบัติการ โดยทำการอภิปรายเป็นภาพรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1) จากการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มการใช้ผลการประเมินภายนอกเชิงความคิดในระดับที่ต่างกัน พบว่า ตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุที่สำคัญ มี 3 ตัว คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา และด้านกระบวนการประเมิน ตามลำดับ และในเชิงปฏิบัติการ พบว่า ตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุที่สำคัญ มี 4 ตัว คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการประเมิน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มของสถานศึกษาที่นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการในระดับที่

ต่างกันได้ดี และมีความสอดคล้องกัน เป็นอันดับหนึ่ง คือ ด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของ Weiss (1972) Consin & Leithwood(1986) Jonhson (1998) ศิริชัย กาญจนวาที (2545) สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542) สยาม สุ่มงาม (2541) สุวิมล ว่องวานิช (2545) และ เก่งกนก เอื้อวงศ์ (2546) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาถือเป็นตัวกำหนดที่ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก ในการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ของสถานศึกษาจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายสำหรับการบริหารจัดการ การจัดสรรทรัพยากรเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ต่างๆที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนตามความเหมาะสมและความเพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา นอกจากนี้แล้ว สถานศึกษาที่จะนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้นนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน โดยรอบเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้ อีกทั้งสภาพด้านการเมือง ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจในสถานศึกษาจะต้องมีลักษณะการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้โดยไม่จัดทำเฉพาะโครงการหรือประเด็นที่คิดว่าจะประสบความสำเร็จ โดยมีการพัฒนาโครงการที่มีอยู่อย่างเปิดเผย ไม่ปกปิดข้อผิดพลาดหรือ สัมเลิกละโครงการที่มีความบกพร่องเพื่อสร้างภาพพจน์ต่อสาธารณชน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการจะต้องมาจากความพร้อมของสถานศึกษาทั้งในด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพที่เอื้อต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการควบคู่กัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความดูแลช่วยเหลือเกี่ยวกับงบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ทางการเรียนที่จำเป็นในสถานศึกษา นอกจากนี้แล้ว ควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอกแก่ผู้บริหาร บุคลากร รวมถึงชุมชน โดยรอบของสถานศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาสถานศึกษาของตนเองได้อย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณารูปแบบการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญและมีความสามารถในการทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีน้ำหนักเด่นรองลงมาในเชิงความคิด คือ ด้านการบริหารงานของสถานศึกษาและด้านกระบวนการประเมินตามลำดับ ส่วนใน เชิงปฏิบัติการ คือ ด้านกระบวนการประเมิน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารงานของสถานศึกษา ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่าใน เชิงความคิด ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ เป็นอันดับสอง ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจากการนำผลการ

ประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิด เป็นการที่สถานศึกษาใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจต่อสภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ซึ่งผลของการประเมินไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติแต่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อความคิดการตัดสินใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินของสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการกระจายอำนาจตัดสินใจให้ฝ่าย/หมวด หรืองานและทีมงานในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่หรือภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบ โดยยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในเชิงความคิดโดยตรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของ สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542) สุวิมล ว่องวานิช (2545) และเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ที่กล่าวว่า ลักษณะหรือบุคลิกภาพของบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในปรัชญา และค่านิยมต่อการอยู่ร่วมกัน รวมถึงการใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลในทางบวกต่อการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพิ่มขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการบริหารงานแก่ผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา โดยกำหนดสายงาน มีการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานให้บุคลากรได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้โดยการทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจและมีความสุข โดยใน เชิงปฏิบัติการ ปัจจัยด้านกระบวนการประเมิน มีความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ เป็นอันดับสอง ซึ่งสาเหตุน่าจะมาจากการที่สถานศึกษามีการพัฒนาตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านปรัชญา วิสัยทัศน์องค์กร โครงสร้างองค์กร การดำเนินงานและอนาคตของโครงการ/แผนงาน โดยสถานศึกษาจะนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้นั้นจะต้องเกิดมาจากกระบวนการประเมินที่ตรงประเด็นและมีวิธีการประเมินที่มีคุณภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) Jonhson (1998) และ Consin & Leithwood (1986) และศิริวัฒน์ วรรณาม (2540) ที่กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ที่การดำเนินการให้ได้ผลการประเมินที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกถือเป็นหัวใจสำคัญในการประเมินซึ่งหากกระบวนการประเมินมีความเด่นชัด ตรงประเด็น การกำหนดคำถามหรือประเด็นสำคัญของการประเมินสอดคล้องกับความต้องการใช้สารสนเทศในสถานศึกษา รวมถึงมีวิธีการประเมินที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ก็จะทำให้การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในเชิงปฏิบัติการนั้นต้องมาจากความน่าเชื่อถือของกระบวนการประเมินที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจการใช้ผลการประเมินในสถานศึกษาจะสามารถรับรู้ได้ โดยสถานศึกษาได้นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาใช้ในเชิงปฏิบัติการด้วยการนำมาเปรียบเทียบและพิจารณาสนับสนุนความเหมาะสมของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร และใช้เป็นกรอบแนวทางในการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามไปด้วย นอกจากนี้แล้วสถานศึกษาได้นำผลการประเมินมาใช้อ้างอิงในเอกสารงานเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน/กิจกรรม/โครงการในด้านต่างๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติทั้งทางด้านการบริหารงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านปรัชญา วิสัยทัศน์องค์กร โครงสร้างองค์กร การดำเนินงานและอนาคตของโครงการ/แผนงานที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพิ่มขึ้น ประเด็นที่สำคัญของกระบวนการประเมินให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการใช้สารสนเทศของสถานศึกษา อีกทั้งการมีการอบรมให้ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกรู้จักเลือกใช้วิธีการสำหรับการประเมินที่เหมาะสม มีการควบคุมคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือให้สถานศึกษายอมรับในการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ต่อไป

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา และด้านกระบวนการประเมิน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีความสามารถในการทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 2 รูปแบบ ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจต่อสภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและดำเนินการไปสู่การลงมือปฏิบัติในสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้น จะต้องมาจากกระบวนการประเมินที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานได้รับการยอมรับจากสถานศึกษา และในการพัฒนาของสถานศึกษาแต่ละแห่งความพร้อมของหน่วยงาน ชุมชน โดยรอบก็มีส่วนทำให้การดำเนินการของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่น ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมให้สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานของสถานศึกษา และด้านกระบวนการประเมิน ควบคู่กัน

2.2) จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มพหุของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญและมีความสามารถในการทำนายการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในเชิงปฏิบัติการที่มีความแตกต่างจากในเชิงความคิด คือ ด้านบุคลากร

ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก บุคลากรในสถานศึกษาถือเป็นผู้ลงมือปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆภายในสถานศึกษา ซึ่งการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ของบุคลากรจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอก และการมีส่วนร่วมในการประเมินที่จะทำให้บุคลากรรู้สึกว่าการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ตนต้องปฏิบัติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของ Consin & Leithwood (1986) Jonhson (1998) สิริชัย กาญจนวาสิ (2545) Preskill and Caraceli (2003) สยาม สุ่มงาม (2541) ดวงใจ กฤษดากร (2545) และเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประเมินถือเป็นความต้องการจำเป็นต่อการดำเนินการภายในสถานศึกษา ดังนั้นหากต้องการให้สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ให้มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมกันคิดวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาโดยการมอบหมายงานอย่างทั่วถึง มีการจัดตั้งหน่วยงาน ภาระหน้าที่ภายในสถานศึกษาของตนเองอย่างชัดเจน และสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาตนเองโดยการมีส่วนร่วมในการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพเพื่อให้บุคลากรได้เห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา

3) การเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง

สำหรับการวิเคราะห์การเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สอง พบว่า สถานศึกษามีการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สองสูงสุด คือ *ด้านผู้เรียน* (ร้อยละ 39.39) ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก ผู้เรียนถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในแต่ละแห่งประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาได้ในระดับใด โดยส่วนใหญ่ผลของการพัฒนาด้านผู้เรียนจะเห็นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด และจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียนและได้ใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก เพื่อทำการศึกษาปัญหา ข้อบกพร่องจากผลประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกและนำมาวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนา (ร้อยละ 20.36) โดยส่วนใหญ่มีการจัดทำโครงการ/การอบรม เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (ร้อยละ 31.23) ดังนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาควรมีการพัฒนารูปแบบการประเมินและรายงานการประเมินให้สอดคล้องกับการนำไปใช้ในสถานศึกษา อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมการพัฒนาของสถานศึกษาในด้านต่างๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาตามแผนงาน/โครงการ ที่จัดทำขึ้นได้อย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณาในด้านครู พบว่า ส่วนใหญ่มีการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สองเกี่ยวกับ การส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงาน เช่น ให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการ จัดอบรมการทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน จัดประชุมครูเพื่อกระตุ้นและให้กำลังใจในการทำงาน จัดอบรมและส่งเสริมการดูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของครู (ร้อยละ 25.93) ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการประเมิน เพื่อให้การนำเสนอผลงานสำหรับใช้ในการประเมินของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตรงตามเกณฑ์การประเมิน อีกทั้งการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ของสถานศึกษาจะต้องอาศัยการทำงานของบุคลากรที่มีความเข้าใจและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาในด้านผู้บริหาร พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษามีการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สองเกี่ยวกับด้านการพัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ศึกษาดูงานนอกสถานที่และในหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น เข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง ศึกษา พรบ.มาตรฐานการศึกษา และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่ดี มีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (ร้อยละ 34.72) ทั้งนี้สาเหตุน่าจะมาจาก การที่ผู้บริหารมีความต้องการให้ตนเองมีความน่าเชื่อถือซึ่งมีผลต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ ในการประเมินคุณภาพภายนอก มีการประเมินในด้านผู้บริหารประกอบกัน ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้บริหารต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้ผลการประเมินที่ได้ออกมาตามความคาดหวังไว้ เมื่อพิจารณาในระบบการประกันคุณภาพ พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษามีการเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่สองเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ เช่น จัดการบริหารที่มีระบบโครงสร้างที่ชัดเจน ปรับปรุงและพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องของโรงเรียน แบ่งงานตามความรับผิดชอบและความเหมาะสม จัดระบบงานให้สอดคล้องกับการประเมิน แต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมีความเหมาะสม จัดตั้งชมรมตามสาระของหลักสูตร จัดทำประชาวิจารย์ ดำเนินงานตามแผน/โครงการ มีการดำเนินงานภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 32.47) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการประเมินคุณภาพในรอบแรกที่สถานศึกษาได้รับโดยส่วนใหญ่ผลการประเมินยังไม่ได้มาตรฐาน และการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ทั้งในเชิงความคิด และเชิงปฏิบัติการมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญในด้านการบริหารจัดการสำหรับการเตรียมการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสอง

จะเห็นได้ว่า หากต้องการให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานฝึกอบรมรวมถึงนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ควรส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมบุคลากรในสถานศึกษา และควรเพิ่มศูนย์ฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพใน

สถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าในครุต่อไป อีกทั้ง หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการทำ ความเข้าใจในหลักการและเป้าหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรให้สอดคล้องกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบของการวิจัย พบว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หน่วยงานฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก ผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอกและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ดังนี้

1.1) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เป็น อันดับหนึ่ง ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความดูแลช่วยเหลือเกี่ยวกับงบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ทางการเรียนที่จำเป็นในสถานศึกษา หน่วยงานฝึกอบรมและบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้และให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินภายนอกแก่ผู้บริหาร บุคลากร รวมถึงชุมชน โดยรอบของสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้นอกจากนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานของสถานศึกษาส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเช่นกัน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรให้ช่วยเหลือดูแลสถานศึกษาในด้านต่างๆ อย่างใกล้ชิด ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีต่างๆ ให้เพียงพอต่อการใช้ของสถานศึกษา และส่งเสริมสถานศึกษาให้พัฒนาองค์กรของตนเอง โดยการกระจายอำนาจ ภาระหน้าที่อย่างเป็นระบบ ชัดเจนและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินและเห็นความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ โดยเฉพาะกลุ่มของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินในระดับที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งควรได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน และนอกจากนี้

ควรมีการสนับสนุนกลุ่มของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาตรฐานอยู่แล้วให้มีการดำเนินการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกเพิ่มขึ้นควบคู่กันไป ทั้งนี้การได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาของตนเองดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ด้านกระบวนการประเมิน ส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หน่วยงานที่ฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก ควรส่งเสริมและพัฒนาในด้านกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกให้มีคุณภาพ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินแก่ผู้ประเมินภายนอก ในเรื่องของ กระบวนการประเมินที่ตรงประเด็น และวิธีการประเมินที่มีคุณภาพ ซึ่งผู้ประเมินภายนอกจะต้องมีการกำหนดคำถามหรือประเด็นที่ใช้สำหรับการประเมินที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและมีการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมตามสภาพของสถานศึกษา มีการควบคุมคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อค้นพบที่ได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรวมทั้งข้อเสนอแนะต้องมีความเหมาะสม เทียบตรงและทันต่อการใช้ผลของสถานศึกษาเพื่อเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา

1.3) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ด้านบุคลากรส่งผลต่อลักษณะและระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารในสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้บุคลากรภายในสถานศึกษา มีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมกันคิดวิเคราะห์ และวางแผนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา โดยการมอบหมายงานอย่างทั่วถึง มีการจัดตั้งหน่วยงาน ภาระหน้าที่ภายในสถานศึกษาของตนเองอย่างชัดเจน และสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง โดยการมีส่วนร่วมในการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพเพื่อให้บุคลากรได้เห็นถึงความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการเพียงรอบเดียว ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจแก้ปัญหาในจุดนี้โดยการส่งแบบสอบถามในรอบ

แรก เพื่อทำการสำรวจระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาแต่ละแห่งก่อน และสร้างเกณฑ์การจัดกลุ่มให้มีความชัดเจนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในแต่ละระดับของการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยสามารถคัดเลือกสถานศึกษาได้ตามจำนวนที่ต้องการซึ่งทำให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.2) จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่ใช้รูปแบบเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ โดยในส่วนของรูปแบบเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย เชิงตรวจสอบยืนยัน เชิงสัญลักษณ์และเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นการสรุปในภาพรวม ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มากขึ้นจึงควรทำการศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้การใช้ผลประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแยกเป็น 4 รูปแบบ คือ การใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงความคิด เชิงตรวจสอบยืนยัน เชิงสัญลักษณ์ และในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษากำหนดการใช้ผลการประเมินภายนอกมีความครอบคลุม และเหมาะสมมากขึ้น

2.3) จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของสถานศึกษาที่ใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับที่ต่างกันเท่านั้น ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเป็นกรณีศึกษา (Multi-site case study) โดยจำแนกตามระดับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สารสนเทศต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษามากขึ้น และสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาของตนเองได้ตรงตามสภาพจริง

2.4) จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัวก่อนนำไปวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ เพื่อทดสอบว่าตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เท่านั้น ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรพิจารณานำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ของปัจจัยแต่ละด้านซึ่งจะทำให้ทราบว่าปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนา ก่อนและหลังตามลำดับความสำคัญ เพื่อเป็นประโยชน์ทำให้การพัฒนาในสถานศึกษาที่มีข้อจำกัดต่างๆ อาทิ เรื่องของงบประมาณ หรือความสามารถของบุคลากร รวมถึงข้อจำกัดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันให้ลดน้อยลง

2.5) ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มสถานศึกษาเพื่อศึกษาว่าสถานศึกษาที่ใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับที่ต่างกัน ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ผลการประเมินมากหรือน้อย